

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาลและญาติ โดยศึกษาในหอผู้ป่วยสามัญ แผนกอายุรกรรมและแผนกศัลยกรรมของโรงพยาบาลมหาชนครศรีธรรมราช และโรงพยาบาลหาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติ และญาติของผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ กลุ่มตัวอย่างละ 35 ราย ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาล และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของญาติ ซึ่งผ่านการตรวจความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยใช้วิธีวัดซ้ำ (test-retest method) และคำนวณหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.927 และ 0.910 ตามลำดับ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลตอบแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นญาติใช้วิธีการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการให้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC⁺ คือ ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ และคำนวณร้อยละ ใช้สถิติทดสอบแมนน์-วิทนีเยีย (Mann - Whitney U test) คำนวณหาความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาลและญาติ เป็นรายข้อ และใช้สถิติทดสอบที (Independent T-Test) คำนวณหาความแตกต่างเป็นโดยรวมและรายด้าน โดยกำหนดการทดสอบแบบสองทาง (two-tailed) และกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาล จำนวน 63 ข้อ พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 70) ได้ปฏิบัติเป็น

ประจำเกือบทุกกิจกรรม โดยกิจกรรมที่พยาบาลส่วนใหญ่ยังรับรู้ว่าได้ปฏิบัติเป็นประจำน้อย เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการนอนหลับ การดูแลด้านเทคนิคทางการพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ และการสร้างสัมพันธภาพ

2. ผลการศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของญาติ จำนวน 54 กิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่ญาติส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 70) รับรู้ว่ายพยาบาลปฏิบัติเป็นประจำ มีเพียง 29 กิจกรรมเท่านั้น โดยกิจกรรมที่ญาติส่วนใหญ่รับรู้ว่ายพยาบาลยังปฏิบัติเป็นประจำน้อย ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความสบาย การสนับสนุนการนอนหลับ การฟื้นฟูสภาพ การสร้างสัมพันธภาพ การให้ข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร และการให้กำลังใจ

3. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาลและญาติ พบว่าการรับรู้ของพยาบาลและญาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้น ในกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยด้านจิตวิญญาณที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ของพยาบาลและญาติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรับรู้ของพยาบาลและญาติมีความแตกต่างกัน จำนวน 18 กิจกรรม จากทั้งหมด 54 กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมการดูแลผู้ป่วย จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่

2.1.1 ด้านร่างกาย 4 กิจกรรม โดยพบว่าสัดส่วนของพยาบาลที่รับรู้ว่ายพยาบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของญาติ จำนวน 3 กิจกรรม คือ การดูแลด้วยความนุ่มนวลและเบามือ การซักถามความเพียงพอหรือความพึงพอใจในการนอนหลับ และการช่วยเหลือเมื่อผู้ป่วยมีอาการท้องผูก ส่วนอีก 1 กิจกรรม คือ การส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วย พบว่า สัดส่วนของญาติที่รับรู้ว่ายพยาบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของพยาบาล

2.1.2 ด้านจิตสังคม 7 กิจกรรม โดยพบว่าสัดส่วนของพยาบาลที่รับรู้ว่ายพยาบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของญาติ จำนวน 6 กิจกรรม คือ การแนะนำตัวก่อนให้การพยาบาลในครั้งแรก การแจ้งให้ทราบผลการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง การแจ้งให้ทราบก่อนปฏิบัติกิจกรรมการักษาพยาบาล การช่วยเหลือหาวิธีการสื่อสารแทนการใช้เสียง การบอกให้ทราบเกี่ยวกับวันเดือนปีหรือเวลา และการให้ความมั่นใจกับผู้ป่วย และอีก 1 กิจกรรม คือ การใช้เวลาแก่ผู้ป่วย พบว่า สัดส่วนของญาติที่รับรู้ว่ายพยาบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของพยาบาล

2.2 กิจกรรมการดูแลญาติ จำนวน 11 กิจกรรม โดยพบว่าทุกกิจกรรมมีสัดส่วนของพยาบาลที่รับรู้ว่ายพยาบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของญาติ ซึ่งได้แก่

2.2.1 ด้านร่างกาย 1 กิจกรรม คือการซักถามและให้ความสนใจในสุขภาพของญาติ

2.2.2 ด้านจิตสังคม 4 กิจกรรม ประกอบด้วย การให้ข้อมูลความเจ็บป่วยของผู้ป่วย การอธิบายให้ทราบถึงกิจกรรมการรักษาพยาบาลผู้ป่วย การอธิบายให้เข้าใจในวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย และการให้ความมั่นใจแก่ญาติ

2.2.3 ด้านจิตวิญญาณ 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การให้กำลังใจแก่ญาติ และการพูดคุยกับญาติเมื่อผู้ป่วยมีอาการทรุดลงหรืออาจถึงแก่กรรม

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจตามการรับรู้ของพยาบาลและญาติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. จากผลการศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในกิจกรรมการดูแลผู้ป่วย พบว่า พยาบาลยังให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นประจำน้อยในกิจกรรมการซักถามความเพียงพอหรือความพึงพอใจในการนอนหลับ การตรวจสอบกระเปาะลมของท่อช่วยหายใจ การดูแลหรือช่วยเหลือในการเคลื่อนไหวของข้อ-ออกกำลังของกล้ามเนื้อ และการฟังเสียงลมผ่านปอด-การสังเกตการขยายตัวของทรวงอก รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพ การเปิดโอกาสให้ระบายความเครียด การสร้างความมั่นใจ และการให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย ดังนั้น ในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ พยาบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเหล่านี้ เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมการพยาบาลที่ระบุไว้ในมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจ และมีความสำคัญในการช่วยประเมินสภาพผู้ป่วย รวมทั้งสามารถช่วยวินิจฉัยความผิดปกติหรือภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นแก่ผู้ป่วยได้ ตลอดจนส่งผลต่อการหายของโรคอีกด้วย

2. จากผลการศึกษาในกิจกรรมการดูแลญาติ พบว่า พยาบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในประเด็นเหล่านี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่พยาบาลยังปฏิบัติเป็นประจำน้อย ซึ่งได้แก่ การซักถามและให้ความสนใจต่อสุขภาพของญาติ การเปิดโอกาสให้ญาติได้ผ่อนคลาย และการอธิบายให้ญาติเข้าใจถึงวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย

3. จากผลการศึกษา การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ของพยาบาลกับการรับรู้ของญาติ พบว่า การรับรู้ของพยาบาลและญาติมีความแตกต่างกัน และเกือบทุกกิจกรรมที่พบว่า สัดส่วนของพยาบาลที่รับรู้ว่ายพยาบาลปฏิบัติเป็นประจำมีมากกว่าสัดส่วนของญาติที่รับรู้ว่ายพยาบาลปฏิบัติเป็นประจำ กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ การดูแลด้วยความรู้ความเข้าใจและเบามือ การช่วยเหลือเมื่อผู้ป่วยมีอาการท้องผูก การสนับสนุนการนอนหลับของผู้ป่วย การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การสร้างสัมพันธภาพ การหาวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ป่วยและญาติ การให้ผู้ป่วยและญาติระบายความเครียด การให้ความมั่นใจและกำลังใจแก่ญาติ เป็นต้น ดังนั้นพยาบาลต้องตระหนักในการให้การพยาบาล โดยเน้นผู้ป่วยและญาติเป็นศูนย์กลาง เพราะการรับรู้ที่มีความแตกต่างกันนี้จะมีผลอย่างมากต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ทำให้พยาบาลให้การพยาบาลที่เป็นไปตามการรับรู้ของตนเองเท่านั้น ส่งผลให้การปฏิบัติกรพยาบาลไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการบริหารการพยาบาล

1. ควรจัดโครงการอบรม ฟื้นฟู ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องช่วยหายใจ การดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ การวิเคราะห์ก๊าซในเลือดแดง เทคนิคการฟังปอด และเทคนิคการสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติ แก่บุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยสามัญเป็นระยะๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรส่งเสริมให้มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพและเพียงพอสำหรับการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจในหอผู้ป่วยสามัญ เช่น เครื่องช่วยหายใจที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วยแต่ละราย เครื่องวัดปริมาตรอากาศ เครื่องวัดความอิมตัวของออกซิเจนในเลือดแดง และเครื่องตรวจคลื่นหัวใจ เป็นต้น

3. ควรมีการแก้ปัญหาอัตรากำลังของบุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยสามัญให้เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้ป่วย โดยเพิ่มจำนวนบุคลากรพยาบาล ในกรณีที่มีผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจมีเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ระหว่างพยาบาลในหอผู้ป่วยหนักและพยาบาลในหอผู้ป่วยสามัญ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติกรพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ควรกำหนดนโยบายในการนำมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยใช้เครื่องช่วยหายใจมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจในหอผู้ป่วยสามัญ และนิเทศติดตามการปฏิบัติของ

พยาบาลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งติดตามปัญหาและ/หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติของพยาบาล พร้อมหาแนวทางในการแก้ไข

6. ถ้าเป็นไปได้ควรมีการจัดตั้งหอผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับระบบการหายใจโดยเฉพาะ (Respiratory Unit) ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ และพยาบาลที่มีความชำนาญเฉพาะทางในเรื่องระบบทางเดินหายใจ และการใช้เครื่องช่วยหายใจ

ด้านการศึกษาพยาบาล

1. ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาล ควรเน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงบทบาทของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจและบทบาทของพยาบาลในการตอบสนองความต้องการของญาติผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ โดยเฉพาะกิจกรรมการพยาบาลที่พบว่าการรับรู้ของพยาบาลและญาติมีความแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้รับความสุขสบาย การฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วย การหาวิธีการติดต่อสื่อสาร การให้ข้อมูลข่าวสาร และการสร้างความมั่นใจแก่ผู้ป่วยและญาติ เป็นต้น

2. ควรจัดให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลกระทบของการได้รับเครื่องช่วยหายใจที่มีผลต่อผู้ป่วยและญาติ ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถึงความต้องการของผู้ป่วยและญาติอย่างชัดเจนขึ้น สามารถวางแผนการพยาบาลและให้การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและญาติได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมแบบองค์รวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยาบาลด้านจิตสังคมและด้านจิตวิญญาณ

ด้านการวิจัย

1. ควรศึกษาถึงเหตุผลที่ญาติต้องการให้พยาบาลปฏิบัติในกิจกรรมการพยาบาลต่างๆ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของญาติ หรือความพึงพอใจของญาติ โดยอาจศึกษาแบบเจาะลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของญาติ ความพึงพอใจ หรือความคาดหวังของญาติต่อการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยและ/หรืออุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติของพยาบาลในกิจกรรมที่พยาบาลไม่สามารถปฏิบัติเป็นประจำได้

3. ควรศึกษาเชิงคุณภาพหรือโดยวิธีการสังเกตการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ

4. ควรศึกษาติดตามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำญาติเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ

5. ควรศึกษาติดตามผู้ป่วยที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจในหอผู้ป่วยสามัญอย่างเป็นระบบว่ามีผลลัพธ์อย่างไร

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

พยาบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการสื่อความหมายด้วยการสัมผัสในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมการรักษายาบาลร่วมด้วย เพราะว่า การสัมผัสจะช่วยลดความวิตกกังวล ให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจและแสดงถึงความเข้าใจผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยมีพลังในการเผชิญกับความเจ็บป่วย นอกจากนี้ การสัมผัสจะสื่อถึงความอบอุ่น ความห่วงใย เลือ้อาทร ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น